

Lektor Jørgen Geltings undervisning ved Københavns Universitet omkring 1950

Niels Ussing

Mosebuen 50, 2820 Gentofte

SUMMARY: In the immediate post-war years Jørgen Gelting was an early and very active lecturer in Keynesian and post-Keynesian economics at the University of Copenhagen.

For flertallet af læserne af *Nationaløkonomisk Tidsskrift* vil Jørgen Geltings navn utvivlsomt være forbundet med erindringen om hans virke som professor ved Århus Universitet fra 1954-82. Andre læsere vil derudover huske Jørgen Gelting som den ene af de to fædre til »Haavelmo-Gelting«-effekten.

Formålet med de efterfølgende linier er at supplere erindringen om Jørgen Gelting som professor ved Århus Universitet ved at skildre nogle personlige erindringer om hans indsats som lektor i nationaløkonomi ved Københavns Universitet i en kortvarig periode omkring 1950. I et mindeord ved Jørgen Geltings død blev det påpeget, at han trods sine mange år i Århus alle dage virkede meget udpræget som den københavner, han var fra fødslen af. Sådant virkede han også på undertegnede, der selv er københavner. Man kan fra stud. polit'ernes synspunkt beklage, at det i langt størstedelen af Geltings tid som underviser i nationaløkonomi blev stud. oecon'erne, der kom til at nyde godt af hans stringente og indholdsrige undervisning. På den anden side er det vel i en bredere sammenhæng kun gavnligt for konkurrencen mellem landets to økonomiske fakulteter, at der er strømme af dygtige undervisere både fra vest imod øst og omvendt.

Mine meget positive erfaringer fra Jørgen Geltings undervisning skal ikke opfattes som en – indirekte – kritik af undervisningen i nationaløkonomi i de tidlige efterkrigsår. Jeg synes alt i alt, at den – lidet talstærke – gruppe af stud. polit'er fik en god og nyttig undervisning i studiets hovedfag. Men hvis Jørgen Gelting ikke var dukket op, må man nok sige, at vi ville have forladt universitetet med en større viden om Marshalls mikroteori og Walras' ligningssystem end om Keynes' teorier fra »General Theory«. Lad mig om efterkrigstidens polit-undervisning tilføje, at vi fik en solid viden om den nære fortids begivenheder i faget Danmarks Statistik (man anså endnu parat-viden som en nyttig ting!). Ligeledes var undervisningen i økonomisk historie måske mere direkte relevant end nutidens undervisning i faget.

Lektor Jørgen Geltings undervisning ved Københavns Universitet omkring 1950

Niels Ussing

Mosebuen 50, 2820 Gentofte

SUMMARY: In the immediate post-war years Jørgen Gelting was an early and very active lecturer in Keynesian and post-Keynesian economics at the University of Copenhagen.

For flertallet af læserne af *Nationaløkonomisk Tidsskrift* vil Jørgen Geltings navn utvivlsomt være forbundet med erindringen om hans virke som professor ved Århus Universitet fra 1954-82. Andre læsere vil derudover huske Jørgen Gelting som den ene af de to fædre til »Haavelmo-Gelting«-effekten.

Formålet med de efterfølgende linier er at supplere erindringen om Jørgen Gelting som professor ved Århus Universitet ved at skildre nogle personlige erindringer om hans indsats som lektor i nationaløkonomi ved Københavns Universitet i en kortvarig periode omkring 1950. I et mindeord ved Jørgen Geltings død blev det påpeget, at han trods sine mange år i Århus alle dage virkede meget udpræget som den københavner, han var fra fødslen af. Sådant virkede han også på undertegnede, der selv er københavner. Man kan fra stud. polit'ernes synspunkt beklage, at det i langt størstedelen af Geltings tid som underviser i nationaløkonomi blev stud. oecon'erne, der kom til at nyde godt af hans stringente og indholdsrige undervisning. På den anden side er det vel i en bredere sammenhæng kun gavnligt for konkurrencen mellem landets to økonomiske fakulteter, at der er strømme af dygtige undervisere både fra vest imod øst og omvendt.

Mine meget positive erfaringer fra Jørgen Geltings undervisning skal ikke opfattes som en – indirekte – kritik af undervisningen i nationaløkonomi i de tidlige efterkrigsår. Jeg synes alt i alt, at den – lidet talstærke – gruppe af stud. polit'er fik en god og nyttig undervisning i studiets hovedfag. Men hvis Jørgen Gelting ikke var dukket op, må man nok sige, at vi ville have forladt universitetet med en større viden om Marshalls mikroteori og Walras' ligningssystem end om Keynes' teorier fra »General Theory«. Lad mig om efterkrigstidens polit-undervisning tilføje, at vi fik en solid viden om den nære fortids begivenheder i faget Danmarks Statistik (man anså endnu parat-viden som en nyttig ting!). Ligeledes var undervisningen i økonomisk historie måske mere direkte relevant end nutidens undervisning i faget.

En mere fremadrettet undervisning – på linie med Jørgen Gøltings – var den undervisning i velfærdsøkonomiens teori, som professor H. Winding Pedersen holdt i 1950. For mit vedkommende føler jeg, at de to væsentligste mangler ved polituddannelsen for 45 år siden var den store afstand mellem underviserne og de studerende og den ret mangelfulde orientering om den keynesianske og post-keynesianske teori. Netop på det sidste punkt udfyldte Jørgen Gøltings undervisning et hul på en måde, der gav en bagage med til det efterfølgende karriereforløb: en bagage, der viste sig at være overordentlig nyttig i en verden, der i hvert fald frem til omkring 1980 i økonomisk-teoretisk henseende var præget af de keynesianske og post-keynesianske teorier.

Lektor dr.polit. Jørgen Gøltung holdt i 1950 nogle øvelser i »finansvidenskab«. Gøltung følte sig ikke hæmmet af de begrænsninger, der var fastsat i form af et stipuleret pensum. Dette bevirkede givetvis, at nogle stærkt eksamensorienterede studenter fandt, at der var for meget spildtid i at deltage i Gøltungs øvelser. Realiteten, som jeg husker den, var, at Gøltungs øvelser var øvelser i makroøkonomisk teori, således som denne havde udviklet sig med udgangspunkt i Keynes' »General Theory«. Gøltung lagde vægt på at holde deltagerne i øvelserne a jour med den seneste udvikling i tidens livlige teoridiskussion. Mit indtryk, der kan være ukorrekt, var, at de tidlige efterkrigsår, var en periode med en meget livlig diskussion mellem de post-keynesianske økonomer. Selv om udgangspunktet for Jørgen Gøltungs øvelser klart lå i Cambridge, England, med John Maynard Keynes og Joan Robinson som de »store profeter«, brugte han betydelig mere tid på at diskutere artikler og bøger med rod i Harvard, Cambridge, Massachusetts samt andre centre i USA for moderne nationaløkonomisk teori. En række navne passerer revy i denne forbindelse. Måske lidt vilkårligt vil jeg nævne Alvin Hansen, William Fellner, Lloyd Metzler, Paul Samuelson og James Deussenberry (hvis udbygning af den keynesianske forbrugsfunktion var meget omdiskuteret netop på dette tidspunkt). Hertil kommer ikke mindst de to omfangsrige bind med »Readings« (økonomiske artikler), som American Economic Association udsendte – eller udvalgte – i disse år. En anden kilde, som spillede en betydelig rolle for Gøltungs øvelser, var artikler fra tidsskriftet »Review of Economics and Statistics«.

Selv om Jørgen Gøltungs øvelser stod og faldt med hans indsigt og engagement i de diskuterede emner, fik seancerne i høj grad karakter af en diskussion mellem læreren og de studerende. En karakteristisk ting ved diskussionerne var, at der hos Jørgen Gøltung anno 1950 aldrig var langt fra teori til de aktuelle økonomiske problemer – nok med en hovedvægt på den aktuelle økonomisk-politiske situation i USA og England.

Jeg tror ikke, at jeg vil trække større veksler på en bristfældig hukommelse, men jeg vil dog for egen regning sige, at øvelserne hos Jørgen Gøltung kom til at spille en stor rolle for mig som bagage igennem det meste af min karriere i Slotsholmsgade; en rolle, der nok var vigtigere end nogen anden lærdom, som man søgte at bibringe mig i min studietid fra 1945 til 1951.

Det kom i årene fra 1961-87 til at falde i min lod, at jeg jævnligt deltog i (i en del tilfælde stod for) eksaminationer af den danske økonomi med repræsentanter for internationale økonomiske institutioner. Der var tale om konsultationer med Valutafonden, eksaminationer af dansk økonomi i OECD og om enkelte eksaminationer af dansk økonomi inden for rammerne af EF's monetære komité. Når jeg tænker på diskussionerne om Danmark i disse fora, er det slående, at både eksaminatorerne og eksaminanderne (som tiden gik de ældre eksaminander, som undertegnede) i vidt omfang havde samme teoretiske bagage – Keynes' teorier med deres udbygning i den tidlige efterkrigstid. Selv om det måske vil undre nuværende universitetslærere, var man langt op i tiden dækket godt ind med den makroteori, som man havde indsuget ved Jørgen Geltings øvelser i 1950. Det er på den anden side rigtigt at sige, at kontinuiteten tilbage til efterkrigstiden brast omkring 1980, hvor monetaristerne fortrængte keynesianerne i de store OECD-landes økonomi- og finansministerier. Havde jeg haft stunder til at tage et genoptræningskursus omkring 1980, er jeg sikker på, at Jørgen Gelting nok en gang vil have været i stand til at udlægge de nye evangelietekster på en pædagogisk måde.

Jeg kom ikke til at nyde godt af Jørgen Geltings pædagogiske indsats, efter at jeg i 1951 forlagde residensen fra Studiegården til Slotsholmsgade. Jeg kunne dog, da jeg hørte professor Jørgen Gelting holde foredrag i Nationaløkonomisk Forening i foråret 1982 (det år, hvor han gik på pension) konstatere, at han havde bevaret sit talent for at sige meget (med meget indhold) på kort tid.

Som det vil være fremgået af disse bemærkninger, fandt jeg Jørgen Geltings undervisning i nationaløkonomi på Københavns Universitet i 1950 både inciterende og særdeles nyttig fra et anvendelsessynspunkt.